

Chiều kích của một dân tộc

• PSN 18.3.2011

Bất chấp những cảnh tượng kinh hoàng và gây chấn động do thảm động đất - sóng thần - nổ lò nguyên tử gây ra, Nhật Bản vẫn có thể vững vàng bước qua khủng hoảng, vươn lên với một hình ảnh và uy tín quốc tế ngày càng lên cao bởi giờ đây, khắp nơi trên thế giới người ta đang phải “ngẩn ngơ” không tin ở mắt mình trước chiều kích văn minh của một dân tộc. Nhưng đó lại là sự thật đang xảy ra trên đất Phù Tang. Cả thế giới phải cúi đầu thán phục trước sự kiên cường của người Nhật. Phù Sa kính gửi đến các bạn một số thông tin về dân tộc đáng kính này trong những ngày qua :

Chuyện kể của người Cảnh sát gốc Việt trên đất Phù Tang

Anh Hà Minh Thành là người Việt Nam công tác trong lực lượng cảnh sát Nhật Bản. Hiện anh Hà Minh Thành đang tham gia cứu nạn động đất tại vùng Fukushima. Hôm trước anh có thông tin trên blog Phamvietdaonv địa chỉ email và điện thoại cá nhân của anh, bà con nào là người Việt Nam đang gặp khó khăn tại Nhật cần giúp đỡ thì liên hệ với anh ở địa chỉ:

minhthanhjp@yahoo.com - điện thoại: 09085381634

Cách đây vài hôm, một độc giả đã liên hệ với số điện thoại trên nhưng đã gặp tiếng nói của một phụ nữ. Tôi đã email cho anh Hà Minh Thành thì anh Thành cho biết: Điện thoại hiện anh đang giao cho con gái lớn của anh đang tham gia cứu nạn với bố; Có thể do con gái anh Hà Minh Thành không sõi tiếng Việt nên có thể bị hiểu nhầm... Bà con nào cần giúp đỡ xin cứ liên hệ với số điện thoại và địa chỉ email trên. [Tin này được đăng bởi blog Phạm Viết Đào vào lúc 09:58].

Sau đây là bức thư mới nhất của anh Hà Minh Thành viết cho anh Đăng kể về công việc mà anh đang tham gia tại vùng Fukushima.

Xin chào anh Đăng,

Xin được giới thiệu tôi tên là Hà Minh Thành. Qua chú Vũ Giản, tôi mới được biết anh và trang tin của anh dù tôi làm việc cách chỗ của anh cũng không bao xa. Xin hân hạnh được làm quen với anh.

Hiện tại tôi đang được tăng phái công tác hỗ trợ cho cảnh sát tỉnh Fukushima, chỗ tui đang làm cách nhà máy điện hạt nhân Fukushima 1 khoảng 25 km. Gọi là lên đây hỗ trợ giữ an ninh chứ mấy ngày nay chỉ đi nhật xác người không thôi. Dân địa phương họ tự động thành lập các đội tự quản, tương trợ lẫn nhau. Giả sử có ai muốn ăn cắp ăn trộm cũng khó. Vấn đề

an ninh không lo lắng. Người chết nhiều quá, tụi tôi chỉ còn lấy dấu tay, chụp hình và trùm mền lại rồi giao người đem đi thiêu. Ngày đầu còn mặc niệm, có cảnh sát tăng phái còn khóc nhưng bây giờ thì không còn thời gian để mà mặc niệm và khóc nữa. Hôm qua còn không có chỗ để mà thiêu họ nữa đó anh. Khủng khiếp.

Ký giả của Hoàn Cầu Thời Báo Trung Quốc Vương Hy Văn hôm qua theo tôi một ngày để lấy tin khi đi ngang qua một ngôi nhà bị sập mà tiền giấy có lẽ từ ngôi nhà đó trôi ướt nằm tứ tán cả bãi đất chắc cũng vài chục triệu yen nhưng mà chẳng ai thèm nhặt đã phải thốt lên: "50 năm nữa, kinh tế Trung Quốc chắc chắn sẽ đứng đầu thế giới, nhưng vĩnh viễn Trung Quốc không thể được gọi là cường quốc vì 50 năm nữa người Trung Quốc cũng chưa thể có trình độ dân trí và ý thức đạo đức công dân cao như người Nhật hiện tại. Tôi hổ thẹn mình là con cháu của Khổng Tử nhưng không hiểu cái đạo Nhân Nghĩa làm người bằng họ."

Người Trung Quốc 50 năm nữa không bằng họ còn người Việt mình không biết bao nhiêu năm nữa mới có dân trí như vậy. Mấy ngày nay tôi chứng kiến nhiều câu chuyện cảm động về tình người trong hoạn nạn lắm nhưng có một chuyện khiến tôi cảm động nhất đã khiến một người lớn như tôi từng có bằng Tiến sĩ công học ở Đại học Đông Bắc (Tohoku Dai) cũng phải hổ thẹn về một bài học làm người.

Câu chuyện tối hôm kia tôi được phái tới một trường tiểu học phụ giúp hội tự trị ở đó để phân phát thực phẩm cho các người bị nạn. Trong cái hàng rỗng rần những người xếp hàng tôi chú ý đến một đứa nhỏ chừng 9 tuổi, trên người chỉ có chiếc áo thun và quần đùi. Trời rất lạnh mà nó lại xếp hàng cuối cùng, tôi sợ đến phiên của nó thì chắc chẳng còn thức ăn. Nên mới lại hỏi thăm. Nó kể nó đang học ở trường trong giờ thể dục thì động đất và sóng thần đến, cha của nó làm việc gần đó đã chạy đến trường, từ ban công lầu 3 của trường nó nhìn thấy chiếc xe và cha nó bị nước cuốn trôi, 100% khả năng chắc là chết rồi. Hỏi mẹ nó đâu, nó nói nhà nó nằm ngay bờ biển, mẹ và em của nó chắc cũng không chạy kịp. Thằng nhỏ quay người lau vội dòng nước mắt khi nghe tôi hỏi đến thân nhân. Nhìn thấy nó lạnh run lập cập tôi mới cởi cái áo khoác cảnh sát trùm lên người nó. Vô tình bao lương khô khẩu phần ăn tối của tôi bị rơi ra ngoài, tôi nhặt lên đưa cho nó và nói: "Đợi tới phiên của con chắc hết thức ăn, khẩu phần của chú đó, chú ăn rồi, con ăn đi cho đỡ đói". Thằng bé nhận túi lương khô của tôi, khom người cảm ơn. Tôi nghĩ bình thường tưởng nó sẽ ăn ngấu nghiến ngay lúc đó nhưng không phải, nó ôm bao lương khô đi thẳng lên chỗ những người đang phát thực phẩm và để bao lương khô vào thùng thực phẩm đang phân phát rồi lại quay lại xếp hàng. Tôi sửng sốt và ngạc nhiên vô cùng, mới hỏi nó tại sao con không ăn mà lại đem bỏ vào đó. Nó trả lời: "Bởi vì còn có nhiều người chắc đói hơn con. Bỏ vào đó để các cô chú phát chung cho công bằng chú ạ".

Tôi nghe xong vội quay mặt đi chỗ khác để khóc để nó và mọi người đang xếp hàng không nhìn thấy. Thật cảm động. Không ngờ một đứa nhỏ 9 tuổi mới học lớp 3 đã có thể dạy một thằng có ăn có học từng có bằng tiến sĩ như tôi một bài học làm người trong lúc khốn khó nhất. Một bài học vô cùng cảm động về sự hy sinh. Tôi nghĩ một dân tộc với những đứa trẻ 9 tuổi đã biết nhẫn nại, chịu gian khổ và chấp nhận hy sinh cho người khác chắc chắn là một dân tộc vĩ đại. Đất nước này giờ đây đang đứng ở trong những giờ phút nguy cấp nhất của sự điêu tàn, nhưng chắc chắn nó sẽ hồi sinh mạnh hơn nhờ những công dân biết hy sinh bản thân ngay từ tuổi niên thiếu.

Lên đây rồi bây giờ tôi mới thấm thía câu nói của vị thiền sư sư phụ của tôi ở Tokyo trước khi lâm chung dạy lại cho tôi, đó là "Nhân sinh nhất mộng, bất luận kiến tâm, Tâm vô sở cầu thị Phật". Cái sự hy sinh vì người một cách vô ngã của đứa nhỏ 9 tuổi khiến tôi ngộ ra được những điều cả cuộc đời bon chen của mình tôi chưa nhận thấy được. Tôi nhường khẩu phần ăn tối của tôi cho thằng bé để nhận của nó một lời cảm ơn, còn nó cho đi cả buổi ăn tối của nó một cách vô tư không so đo dù nó đói còn thê thảm hơn tôi nhiều và chắc còn phải đói nhiều trong cả cuộc đời vì không gia đình nữa. Những công án thiền của Bích Nham Lục, Vô Môn Quan hoàn toàn vô nghĩa so với hành động của một đứa bé 9 tuổi.

Xưa nay tôi không phục lắm người Nhật từ khi còn đi học, làm kỹ sư rồi làm cảnh sát thì phải luôn tiếp xúc với những người Nhật ở mặt trái của xã hội. Nhưng mà hành động của người dân Nhật trong vùng động đất bây giờ đã khiến tôi phục họ thật sự.

Tình hình quanh nhà máy điện hạt nhân vẫn còn an ninh, hiện tại tôi đã được phát sẵn khẩu trang và đồng phục nylon. Ông Kan (Thủ tướng Nhật) sáng nay họp báo dự tính đến tình huống xấu nhất là bỏ cả vùng miền Đông. Tôi không phải chuyên ngành về nguyên tử lực như anh nên không hiểu lắm về tác hại của phóng xạ. Nhưng tôi nghĩ cũng đang nguy hiểm. Tội TEPCO vụ này chủ quan quá. Anh Đăng nếu được nên sắp xếp cho vợ con về VN trước thì tốt nhất. Tôi sợ tới lúc xấu nhất không còn vé máy bay. Tôi thì bà xã người Nhật, con gái cũng mới ra trường y tá và cũng đang hoạt động cứu trợ thiện nguyện ngay tại Fukushima này. Tôi hỏi con gái tôi : "Tình hình có vẻ nguy hiểm, con có muốn đi VN lánh nạn không". Nhỏ con gái của tôi trả lời : "Đi đâu bây giờ, xung quanh con với cha người ta chết với bị thương hàng hàng lớp lớp. Không lẽ bỏ chạy. Thôi kệ, tới đâu hay tới đó." Tôi gọi điện thoại về hỏi bà vợ tôi tính sao, có cần chạy qua quê chồng trú tạm lánh nạn một mình không thì bà xã tôi nói với tôi rằng người Nhật của họ thì 36 kế của Tôn Tử binh pháp họ chỉ dùng được tới cái kế 35. Cái chước cuối cùng "Tẩu vi thượng sách" không có chỗ dùng vì cái xứ đảo này không có chỗ nào để mà chạy nữa. Cùng lắm chịu chết thôi. Thôi thì tôi thân phận dính líu tới cái tổ quốc thứ hai này rồi. Vợ con gì cũng không chạy không lẽ một mình tôi bỏ nhiệm sở. Già rồi có hít chút phóng xạ vô nữa cũng chẳng sao cả. Mang cái ơn nghĩa với đất nước này cũng nhiều thôi thì bây giờ cùng đến lúc có cơ hội để trả ơn cho họ vậy.

Hy vọng không có gì xảy ra, khoảng 3 tuần nữa có thể trở về Saitama. Hy vọng được gặp anh Đăng nếu anh còn ở Nhật, anh em mình tâm sự nhiều hơn. Tôi năm nay 56 tuổi. Chắc cỡ tuổi của anh.

Chúc anh và gia quyến an toàn.

Hà Minh Thành.

Tuổi Trẻ Online - Thứ Sáu, 18/03/2011, 14:07 (GMT+7)

“Anh sẽ vắng nhà một lát!”

TTO - Mang trong mình lượng phóng xạ có thể gây chết người bất cứ lúc nào, một “cảm tử quân” 59 tuổi động viên vợ bằng những dòng e-mail vội vàng: “Em và con hãy tiếp tục sống khỏe nhé, anh sẽ phải vắng nhà một lát. Mọi người ở nhà máy đang chiến đấu”.

Trong câu chuyện của *New York Times*, đó là một trong 180 người cuối cùng ở lại nhà máy, được chia ra các tổ đội để đảm bảo có 50 người luôn làm việc tại hiện trường và người ta gọi đó là đội quân Fukushima 50. Họ không được Công ty Điện lực Tokyo nêu tên, hình ảnh hay bất kỳ chi tiết nào khác nhưng có thông tin từ Jiji Press cho biết hầu hết những người này đều trên 50 tuổi và sắp đến tuổi nghỉ hưu.

“Tôi phải nuốt nước mắt vào trong khi nghe tin bố tôi, dù sẽ nghỉ hưu sau sáu tháng nữa, đã tình nguyện ở lại - con gái ông bày tỏ trên Twitter - Ở nhà bố có vẻ như không phải là người làm được việc lớn, nhưng hôm nay tôi thật sự tự hào về bố”.

Các “samurai” tại nhà máy điện hạt nhân Nhật Bản - Ảnh: Technorati

“Mẹ tôi chưa bao giờ khóc nức lên như vậy. Bố đã đi đến nhà máy hạt nhân. Mọi người ở đó đang hi sinh bản thân để bảo vệ tôi và các bạn. Cầu cho bố còn sống trở về!”

Đài truyền hình Nhật Bản NHK cũng trích đọc một lá thư thổ lộ: “Bố cháu vẫn làm việc ở nhà máy dù chẳng còn gì để ăn. Bố nói bố đã chấp nhận số phận sẽ kết thúc ở đó”.

Không phải đến khi có sự cố nổ ở lò phản ứng các chuyên gia Nhật Bản mới lao vào xử lý. Michiko Otsuki, một nhân viên nữ của Công ty Điện lực Tokyo, nói rằng ngay cả khi vừa động đất, họ đã bắt chấp cảnh báo sóng thần giữ vững vị trí tại nhà máy Fukushima.

“Lúc đó vào khoảng 3g đêm, dù không còn thấy gì nữa chúng tôi vẫn tiếp tục công việc tuy biết chắc điều này sẽ liên quan đến mạng sống - Michiko kể lại - Giờ đây họ đang chiến đấu, không lùi bước, không chạy trốn ngay cả khi phải hi sinh”.

Vài công nhân nhà máy đã chết trong các vụ nổ ở Fukushima Daiichi và giờ đây lượng phóng xạ lên cao sẽ khiến 70% nhân viên trong phòng tuyến cuối cùng này có thể chết sau hai tuần nữa.

Thế giới đã biết đến và tôn vinh tinh thần của người Nhật Bản, đất nước nổi tiếng với tinh thần võ sĩ đạo “khi nằm xuống như hoa anh đào rơi, cánh vẫn vẹn, màu vẫn tươi”. Thật không quá lời khi nói rằng sự an toàn của hàng nghìn người Nhật Bản đang nằm trong tay của đội ngũ cảm tử này.

Tất nhiên, “phòng tuyến” cuối cùng này là những chuyên gia về hạt nhân và họ hiểu hơn ai hết mối nguy hiểm của phóng xạ đối với sức khỏe. Dù có trong tay những thiết bị bảo vệ tối

tân nhất, họ vẫn biết rằng các phân tử phóng xạ có thể xuyên qua bất kỳ quần áo bảo hộ nào, thấm qua da, vào máu, vào phổi...

Nhưng họ vẫn bò qua những hệ thống thiết bị phức tạp của

nhà máy để làm nhiệm vụ. Xung quanh họ là bóng tối và với chiếc đèn pin trong tay, họ lắng nghe tiếng nổ đều đều khi khí hydro thoát ra khỏi lò phản ứng và tác động với không khí bên ngoài.

Trên lưng họ là những bình oxy, máy trợ thở nặng nề, trên người họ là bộ quần áo bó sát có khả năng ngăn chặn một phần phóng xạ. Nếu họ không tiếp tục công việc, lò phản ứng sẽ có nguy cơ tan chảy hoàn toàn, khiến hàng nghìn tấn bụi phóng xạ sẽ bay vào không khí, làm hàng triệu đồng bào của họ gánh chịu thảm họa.

Đến hôm nay đội ngũ này vẫn dùng các phương án khác nhau để làm nguội lò phản ứng ở Fukushima Daiichi như dùng trực thăng đổ nước biển xuống. Nhưng vẫn chưa có kết quả. Dù vậy, Nhật Bản đang được hỗ trợ của các chuyên gia hạt nhân quốc tế để chống chọi với thảm họa này. Hôm qua, Mỹ đã chuyển tới đây các bơm cao áp để chung sức làm nguội lò phản ứng.

Sẽ không có một thảm họa Chernobyl thứ hai ở Nhật Bản nhưng sự cố đến nay vẫn khiến nhiều người so sánh nó với Chernobyl. Khi thảm họa xảy ra vào năm 1986, 176 nhân viên của nhà máy điện đã phơi nhiễm lượng lớn phóng xạ và nhiều

người đã chết vài tuần sau đó, 28 người chết trong 3 tháng sau đó, 106 người bị bệnh liên quan đến phóng xạ như nôn ói, tiêu chảy, giảm tế bào máu, ung thư máu.

Những nhân viên ở Chernobyl bị phơi nhiễm lượng phóng xạ lớn hơn nhiều lần so với Fukushima Daiichi hiện nay, nhất là những phi công lái trực thăng bay trên lò phản ứng để đổ chất dập lửa xuống.

Hiện nay, lượng phóng xạ ở Fukushima Daiichi vào khoảng 400 millisievert/giờ sau khi có vụ nổ bên trong lò phản ứng số 2 và hỏa hoạn ở lò phản ứng số 4. Khi mức phóng xạ đạt 1.000 millisievert, nó có thể gây ra các bệnh về phóng xạ kể trên. Trong khu vực có mức phóng xạ cao, các nhân viên sẽ đổi ca liên tục trong vòng vài phút.

PHAN ANH

Vài cảm nhận về tính cách ứng xử của người Nhật trong cuộc sống

- 18.3.11 - Thúy Hồng viết từ đất Phù tang

Chồng tôi là kỹ sư IT đang làm việc tại Nhật Bản. Sau một thời gian làm việc tại Việt Nam, tôi đã theo chồng qua Nhật sống, tuy chỉ mới sống trên đất nước này một thời gian ngắn nhưng tôi đã cảm nhận được tất cả các đức tính tốt mà ít có dân tộc nào có được.

Tôi viết những dòng này chỉ để bạn đọc tại đất nước mình đọc để hiểu hơn về con người Nhật cũng như chia sẻ với những khó khăn mà đất nước họ đang gánh chịu. Từ Việt Nam qua tôi còn mang trong mình những suy nghĩ và cư xử của người Việt, nên phải một khoảng thời gian sau tôi mới phần nào thích nghi với suy nghĩ và cách sống của Đất nước này. Các

bạn biết không? Đại đa số người Nhật rất văn minh trong cư xử và lịch sự trong giao tiếp, và bây giờ khi tai họa xảy ra tôi lại thấy trong họ sự can đảm, bình tĩnh đến lạ lùng để đối phó với khó khăn. Ở họ tập trung những đức tính tốt mà khi chúng ta tiếp xúc đáng để học tập và trân trọng.

Đức tính đầu tiên mà chúng ta đáng trân trọng đó là người Nhật không bao giờ xả rác tùm lum ra đường, ở những nơi công cộng như đường đi, nhà ga... đều có các thùng để họ có thể vứt rác. Đường xá lúc nào cũng sạch bóng hiem khi nào bạn thấy rác bị xả ra đường. Rác sinh hoạt trong gia đình thì được họ phân ra theo từng loại như rác cháy được, rác không cháy được và rác tái chế được. Ứng với mỗi loại rác là những ngày đổ khác nhau. Theo đó người dân cứ tuân theo lịch đổ rác từng ngày và mang rác bỏ vào những nơi quy định sẽ có nhân viên thu gom rác đến mang đi.

Một đức tính đáng trân trọng mà không đất nước nào có được đó là người Nhật cư xử rất lịch sự. Người Nhật làm bất cứ việc gì cũng xếp hàng theo trật tự, dù là mua hàng, lên tàu, xe, hay đi vào quán ăn... trong tất cả các hoạt động sinh hoạt thì họ đều làm việc theo thứ tự trước sau. Không ai bảo ai họ cứ thực hiện theo trật tự ai đến trước thì xếp hàng trước, ai đến sau thì xếp hàng sau, không một ai chen lấn xô đẩy hay cãi lộn. Ngay cả hôm xảy ra động đất hệ thống tàu điện ngừng chạy, phương tiện đi lại duy nhất là taxi. Không cần đến lực lượng công an đứng ra dẹp trật tự, nhưng hàng ngàn con người nối đuôi nhau xếp hàng để đón taxi. Đêm hôm lạnh buốt, họ cứ nối đuôi nhau xếp hàng không hề thấy sự xô đẩy chen lấn, điều này chắc khó có được trong cư xử của một dân tộc khác. Nếu ở một dân tộc khác tôi dám chắc rằng trong tình huống nguy cấp vì mong muốn về nhà để xem tin tức người thân, phần vì cả ngàn người nối đuôi nhau xếp hàng trong các ga tàu, phần vì giá buốt của mùa đông chắc chắn họ đã chen lấn xô đẩy để tranh giành nhau theo kiểu mạnh ai người đó thoát rồi.

Điều mà ta trân trọng trong cách cư xử của người Nhật nữa là họ rất thật thà và chân thật, nếu bạn đi trên tàu điện, hay xe bus, hay những chỗ đông người thì ta không phải đề phòng nạn móc túi như ở các nước khác. Chẳng may nếu có vô tình bạn để quên ví tiền, hay mọi đồ vật gì đó thì họ sẽ tìm cách liên hệ trao lại cho bạn nguyên vẹn bằng mọi hình thức có thể.

Người Nhật còn có tính tự lập rất cao. Ngay từ bé họ đã được giáo dục về tính tự lập rất sớm, ngay từ khi học lớp 1 các em bé Nhật đã tự mình đi học bằng tàu điện mà không cần sự dẫn dắt của người lớn, khi lên tuổi 18 phần đa họ đã dọn ra sống riêng với gia đình và bắt đầu kiếm tiền để trang trải học hành. Chính những điều ấy tạo ra cho họ luôn chủ động bản lĩnh trong mọi trường hợp.

Không chỉ dừng lại ở đó đức tính tốt của con người Nhật lại được thể hiện trong lúc khó khăn, họ rất bình tĩnh và can đảm. Điều đó thể hiện rõ nhất trong trận động đất mới nhất ngày 11/3 vừa qua. Mới đầu tôi nghĩ vì họ sống ở vùng có nhiều động đất nên mới có được tính bình tĩnh và can đảm như vậy nhưng tôi đã nhầm, bởi ở các nước hàng năm vẫn có nhiều thảm họa như bão lụt, nạn giẫm đạp, động đất, sóng thần. Trong những tình huống như vậy họ đều bình tĩnh và vẫn chen lấn xô đẩy làm tình hình thêm phức tạp, nhưng người Nhật thì không.

Lúc trận động đất xảy ra tôi đang làm việc tại công ty. Vì công ty tôi làm theo dây chuyền dưới xưởng sản xuất, nên vị chi thoát hiểm ra ngoài cũng khó khăn hơn. Công ty tôi làm tập hợp mọi người ở các nước ở châu Á, trong đó có người Việt, người Trung Quốc, người Philipin, người Braxin, người Hàn Quốc. Trong đó người Nhật chiếm nhiều nhất, khi động đất xảy ra tất cả chúng tôi không được báo trước. Cả xưởng sản xuất chao đảo rung lắc, đồ đạc trong xưởng đổ ngổn ngang, bọn tôi rất sợ hãi hoang mang, có rất nhiều người đã khóc và la hét vì sợ hãi, nhưng riêng người Nhật thì không một ai có hành động như vậy.

Bây giờ nghĩ lại tôi thấy sao họ bình tĩnh như vậy, trong lúc tất cả bọn tôi sợ hãi không biết làm thế nào và nghĩ có lẽ nhà sắp sập thì họ đã bình tĩnh nói cùng họ chui xuống gầm bàn tránh nạn, khi thấy tình thế không hề tốt hơn, họ đã hướng dẫn chúng tôi cùng chạy ra ngoài bãi đất trống theo lối thoát hiểm. Đó là những đức tính đáng trân trọng mà tôi đã cảm nhận được khi sống ở đây, và có lẽ ai đã từng sinh sống học tập và làm việc tại Nhật chắc chắn cũng có những cảm nhận như tôi. Tôi nghĩ rằng nếu đất nước mình cũng có được phần nào những tính cách tốt như vậy thì có lẽ đất nước sẽ phát triển hơn rất nhiều.

Bây giờ sau khi động đất qua đi, hậu quả của nó thật nặng nề, trên khắp các phương tiện truyền hình của Nhật đều đưa những hình ảnh về hậu quả của cơn sóng thần, nhìn những hình ảnh tang thương mà người Nhật gánh chịu tôi không cầm được nước mắt. Tôi hy vọng hậu quả sẽ nhanh chóng được khắc phục và bình an sẽ nhanh đến với họ.

Thúy Hồng

Tuổi Trẻ Online - Thứ Ba, 15/03/2011, 14:12 (GMT+7)

Vì sao cảnh cướp bóc không xảy ra trong thảm họa ở Nhật?

TTO - Từng làm cả thế giới phải trầm trồ thán phục về cuộc “Minh Trị duy tân” hay những bước tiến thần kỳ kể từ sau Thế chiến thứ 2, giờ đây Nhật Bản lại khiến người ta ngạc nhiên về tính kỷ luật phi thường, bất chấp cảnh tượng kinh hoàng do động đất và sóng thần.

Trước tiên là thảm họa xảy ra, sau đó là hồi của - một diễn biến đã trở nên quá quen thuộc trong những thảm họa gần đây. Trong trận lụt ở phía tây nước Anh năm 2007, những kẻ hồi của đã đập vỡ cửa kính của những xe hơi bị bỏ lại và cướp giật những chai nước uống cứu trợ.

Tại New Orleans năm 2005, Chính phủ Mỹ đã phải đưa quân đội tới để giải quyết cảnh hỗn loạn trong thành phố - các vụ độm cắp, cướp của diễn ra thường xuyên đến độ người ta đã không cho những người tình nguyện đến hỗ trợ vì quá nguy hiểm.

Còn ở Haiti, cho đến bây giờ người ta vẫn còn ghi nhận các vụ hãm hiếp và cướp bóc tại những khu vực đổ nát mà chính phủ chưa thể dọn dẹp, một năm sau khi động đất xảy ra.

Thế nhưng tại Nhật Bản, không có ai bắt chọt “để mắt” đến những đồng đồ đổ nát dù tình hình thật sự tuyệt vọng.

Tài sản cá nhân được tôn trọng ngay khi thảm họa đang thảm khốc - Ảnh: *Telegraph*

Tại tỉnh Miyagi - một trong những nơi chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của trận động đất, người dân đang trải qua cảnh thiếu thốn lương thực và nước uống.

“Đường ống gas và nước đã ngừng hoạt động ở Miyagi và thành phố Sendai. Ở vài nơi thì điện cũng không có - một nhân viên cứu hộ nói với RIA Novosti - nhưng không có cảnh hoảng loạn trên đường phố và cửa hàng”.

CNN ghi lại cảnh người dân đứng xếp hàng trật tự bên ngoài những cửa hàng không còn cửa chính cũng như cửa sổ do bị trận động đất tàn phá.

Tại một cửa hàng khác đã tan hoang vì động đất, người ta thấy một máy ATM và nhiều thùng lương thực bên trong vẫn còn nguyên vẹn, mặc dù xung quanh không có ai bảo vệ.

Không hề có tình trạng đầu cơ - các siêu thị giảm giá và các chủ máy bán nước tự động phát không nước uống cho mọi người - tất cả cùng đoàn kết để tồn tại, tờ *Telegraph* ghi nhận.

“Hiện tượng” này đang gây ngạc nhiên khắp thế giới. Nhà phân tích Ed West đặt câu hỏi trên tờ *Telegraph*: “Tại sao không có hôi của ở Nhật Bản?”. Trang web tìm kiếm Google cho thấy có 2.770.000 người đã đặt ra vấn đề tương tự như ông West.

“Tình thần đoàn kết của người Nhật thật mạnh mẽ. Sức mạnh của xã hội Nhật Bản có lẽ gây ấn tượng còn hơn cả sức mạnh công nghệ của họ” - ông Ed West viết trên tờ *Telegraph*.

Còn tổng biên tập báo *Bangkok Post* Pichai Chuensuksawadi đã phải thốt lên: “Chẳng phải đã bao nhiêu lần chúng ta thấy cảnh hôi của, cướp giật và bạo lực sau một thảm họa thiên nhiên đó sao?”.

Người Nhật xếp hàng mua dầu hỏa - Ảnh: AP

Tinh thần tập thể cao độ

“Hội của đơn giản là không xảy ra ở Nhật Bản. Tôi thậm chí còn không chắc rằng trong ngôn ngữ Nhật Bản có một từ để mô tả chính xác hành động này” - Gregory Pflugfelder, giáo sư nghiên cứu văn hóa Nhật Bản tại Đại học Columbia (Mỹ), nhận định.

Trong mưa tuyết giá lạnh ở thành phố Sendai, tỉnh Miyagi (Nhật Bản), một em bé xếp hàng đợi lấy nước sôi cho vào ly mì ăn liền - Ảnh: AFP

Giáo sư Pflugfelder, người có mặt tại Nhật Bản vào thời điểm xảy ra thảm họa, kể với CNN về những dòng người xếp hàng trật tự tại các ga tàu điện đã đóng cửa trong nhiều giờ do thảm họa. Hiện tượng này có cội rễ từ nền văn hóa Nhật Bản, theo ông Pflugfelder, bởi mỗi người Nhật Bản đều cảm thấy mình có trách nhiệm trước hết là đối với xã hội. Nền tảng văn hóa Nhật, theo ông, được xoay quanh một tinh thần cộng đồng cao độ, “có vẻ như được phát huy còn tốt hơn ngay cả khi có thảm họa”.

“Người Nhật tuân thủ nghiêm ngặt mệnh lệnh của cộng đồng và nhóm, bởi họ coi đó là cách duy nhất để cân bằng nhu cầu của cá nhân” - ông Pflugfelder phân tích.

Mặt khác, CNN dẫn lời ông Pflugfelder, “Trật tự xã hội và kỷ luật đã được tập thành thói quen ngay trong cuộc sống bình thường, nên người Nhật Bản không thấy trở ngại tiếp tục thói quen này khi có thảm họa xảy ra”.

Merry White, giáo sư nhân chủng học tại Đại học Boston (Mỹ), nói hời của xuất phát từ sự phân hóa xã hội và khoảng cách giàu nghèo. Xã hội Nhật Bản không phải là không có hiện tượng đó, tuy nhiên “bạo lực và giành giật từ tay người khác đơn giản là không được chấp nhận trong văn hóa Nhật”.

Xếp hàng ngay ngắn bên ngoài một cửa hàng ở Sendai - Ảnh: CNN

Tôn giáo

Đa số người Nhật theo Thần đạo và Phật giáo, và theo như giáo sư John Nelson thuộc Đại học San Francisco, người Nhật sử dụng tôn giáo để đối mặt với các tình huống khác nhau trong cuộc sống.

“Khi gặp sự việc tích cực thì người Nhật tìm đến các nghi thức của Thần đạo, nhưng khi gặp tai họa hay thảm kịch thì họ hướng về Phật giáo”, theo ông Nelson.

Người dân đứng chờ tàu điện ngầm trong trật tự - Ảnh: CNN

Khác với nhiều tôn giáo khác, Phật giáo và Thần đạo của người Nhật không quá tập trung vào nguyên nhân xảy ra thảm họa mà chỉ dạy cách ứng xử của người dân trước thảm họa.

“Đối với người Nhật, quan trọng nhất là phản ứng một cách tích cực và kiên trì mỗi khi đối mặt với khó khăn, điều đó phản ánh qua tôn giáo của họ” - giáo sư Bocking thuộc Đại học Cork nói với CNN.

“Ngã mũ” thán phục người Nhật!

Bất chấp những cảnh tượng kinh hoàng và gây chấn động do thảm hoạ kép hôm 11/3 gây ra, Nhật Bản vẫn có thể vững vàng bước qua khủng hoảng, vươn lên với một hình ảnh và uy tín quốc tế ngày càng lên cao bởi giờ đây, khắp nơi trên thế giới người ta đang phải “ngã mũ” thán phục trước sự kiên cường của người Nhật.

Một thanh niên cõng một cụ già đi sơ tán trong thảm hoạ kép ở Nhật Bản

Đài truyền hình khắp nơi trên thế giới đã liên tục cập nhật những thước phim, những hình ảnh mà họ ghi lại được về trận động đất khủng khiếp mạnh tới 9 độ richter kèm theo những con sóng thần hung dữ cao tới 10m tấn công vào miền đông bắc Nhật Bản hôm 11/3 vừa qua. Những con sóng thần đã san phẳng mọi ngôi nhà mà nó đi qua, hất tung những chiếc xe hơi, tàu thủy, tàu hoả lên trời như thể chúng chỉ là một món đồ chơi nhỏ bé. Người ta còn thấy hình ảnh những người sống sót bàng hoàng, đau đớn trước quang cảnh tàn phá đang hiện ra trước mắt họ.

Tuy nhiên, truyền thông trên thế giới cũng không thể bỏ qua một khía cạnh khác trong thảm hoạ ở Nhật Bản. Đó là sự bình tĩnh, kiên trì của người dân xứ sở mặt trời mọc, là tính kỷ luật, quy củ và có trật tự ở nước này. Người ta thấy hình ảnh những người dân Nhật bình tĩnh, cần mẫn tìm kiếm người thân, kiên nhẫn chờ đợi được phát những nhu yếu phẩm cần thiết. Tuyệt nhiên không có hình ảnh của cướp bóc, bạo lực, giành giật, tranh cướp nhau. Hàng dài người dân vẫn xếp hàng một cách trật tự trước những cửa hàng gần như trống rỗng.

Nhiều bài viết trên blog tiếng Anh đã miêu tả người Nhật là “những người khác kỷ” (có khả năng chịu đựng trong nghịch cảnh) và tự hỏi, phản ứng sẽ như nào ở các nước phương Tây khi một thảm hoạ tương tự xảy ra.

Giáo sư trường Đại học Harvard - ông Joseph Nye cho biết, thảm hoạ trên hoá ra lại giúp tăng “quyền lực mềm” của Nhật Bản. Quyền lực mềm là cụm từ dùng để miêu tả về cách các quốc gia đạt được mục đích của mình như thế nào thông qua việc làm cho họ trở nên hấp dẫn hơn trong mắt các nước khác.

Người dân Nhật vẫn kiên nhẫn xếp hàng một cách có trật tự để chờ đợi đến lượt được mua lương thực.

"Mặc dù thảm kịch này là vô cùng kinh khủng và đáng sợ nhưng thông qua sự kiện đáng buồn này, một phần những đặc điểm và tính cách hấp dẫn của người dân Nhật Bản đã được bộc lộ rõ nét hơn bao giờ hết. Điều đó giúp tăng quyền lực mềm của Nhật Bản," ông Nye đã nói như vậy trong bức thư email trao đổi với hãng tin AFP.

Mấy ngày nay, báo chí không ngừng nói đến sự bình tĩnh, trật tự và có kỷ luật của Nhật Bản. Dù trận động đất kèm sóng thần kinh hoàng nhất trong lịch sử Nhật Bản xảy ra nhưng người dân nước này vẫn giữ một thái độ đáng trân trọng và kính phục.

Trong giờ phút dường như dễ gây hoảng loạn nhất khi động đất làm rung chuyển các toà nhà, người ta vẫn không thấy cảnh người dân náo loạn, dẫm đạp lên nhau chạy trốn. Mọi người đều bình tĩnh tiếp tục công việc của mình. Một phóng viên nước ngoài cho biết, trong khi cô vừa làm việc vừa run thì những đồng nghiệp xung quanh vẫn tiếp tục làm việc một cách bình thản. Khi những cơn rung lắc trở nên dữ dội hơn, mọi người bắt đầu tìm cách chạy ra khỏi toà nhà. Nhưng trong lúc này, người ta vẫn chào hỏi, nhường đường cho nhau khi gặp nhau trong cầu thang bộ. Khi ra đến bên ngoài, mọi việc vẫn diễn ra trong trật tự. Người dân Nhật xếp hàng lần lượt đến công viên sơ tán. Họ vẫn chờ đèn đỏ như thường lệ và vẫn nói chuyện điện thoại nhẹ nhàng trong khi che tay vào miệng nhằm tránh làm ảnh hưởng đến người khác.

Đến các cửa hàng vào thời điểm diễn ra thảm họa kép, người ta vẫn xếp hàng như mọi ngày và không có dấu hiệu của sự chen lấn, xô đẩy hay giành giật.

Nhà cửa hoang tàn, người thân mất tích, thi thể người nằm khắp nơi nhưng người ta cũng không nghe thấy những tiếng gào khóc, không có sự kích động cũng chẳng có sự giận dữ. Đúng như tinh thần của người dân Nhật, họ chỉ im lặng và giữ một thái độ đáng kính.

Nhiều người sống sót đang phải chật vật trải qua những ngày đói rét và họ chỉ nhận được khoảng 10% những gì mình yêu cầu. Tuy nhiên, tuyệt nhiên không có tình trạng cướp bóc hay oán thán gì ở đây. Những người dân Nhật vẫn tiếp tục kiên nhẫn chờ đợi vì họ biết rằng

chính quyền còn nhiều việc quan trọng hơn phải làm và những người khác cũng đang gặp khó khăn như họ.

Người dân Nhật góp gạo thổi cơm chung trong khi chờ đợi được cứu.

Rõ ràng, tất cả những gì đang diễn ra ở đất nước mặt trời mọc đã cho thấy “đó là một xã hội ổn định, trật tự và đã được chuẩn bị sẵn sàng đương đầu với thảm họa, một quốc gia hiện đại. Nhật Bản đã phản ứng với thảm họa một cách bình tĩnh và có trật tự đáng khâm phục,” giáo sư Nye nhận xét.

Gần như tất cả các quốc gia đều nhận được sự thông cảm của các nước khác khi phải đối mặt với một thảm họa gây chết người. Tuy nhiên, hiếm có nước nào lại giành được sự khâm phục và uy tín thông qua thảm họa như ở Nhật Bản hiện nay.

Một người lính đang âu yếm nhìn đứa trẻ mà anh vừa cứu được sau 3 ngày bé nằm giữa đồng đống đổ nát.

Một số chuyên gia tin rằng, thảm họa kép vừa rồi có thể thay đổi câu chuyện về đất nước Nhật Bản. Thay vì nói đến sự tăng trưởng kinh tế yếu kém, trì trệ, dân số già và chính quyền

thay đổi liên tục như trước đây thì từ giờ, người ta sẽ nói không ngớt về sự hiện thân mới của đất nước Nhật Bản.

"Vấn đề nằm ở chỗ liệu Nhật Bản có thể thực hiện những việc làm cần thiết để đổi mới và khôi phục nền kinh tế hay không. Còn quá sớm để đưa ra dự đoán điều gì, nhưng tôi nghĩ, cho đến nay, người Nhật đang thể hiện sự kiên cường trong thảm họa. Người ta sẽ còn nói nhiều về Nhật Bản trong những ngày sắp tới và nhiều tuần nữa trong tương lai," ông Nicholas Szechenyi, Phó Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế và Chiến lược, bày tỏ.

Hiện tại, sau thảm họa động đất và sóng thần, người Nhật lại đang phải đối phó với nguy cơ xảy ra thảm họa hạt nhân. Tuy nhiên, cùng với vấn đề hạt nhân, các tờ báo trên thế giới tiếp tục ca ngợi phản ứng của người dân Nhật Bản.

Tờ Bưu điện Quốc gia Canada bình luận, sự nhìn xa trông rộng của Nhật Bản đã cứu "mạng sống của hàng chục nghìn người." "Không giống như ở Haiti (năm 2010), Pakistan (năm 2005) hoặc Tứ Xuyên, Trung Quốc (năm 2008), hàng ngàn người đã chết một cách vô lý khi những toà nhà cao tầng đổ sập ngay lên đầu họ".

Trong khi đó, tờ Nhật Báo Phố Wall có bài xã luận, trong đó viết: "Sau trận động đất chỉ xảy ra một lần trong vòng 300 năm, người Nhật vẫn giữ được bình tĩnh trong khủng hoảng, tổ chức một chiến dịch cứu trợ, cứu hộ khổng lồ và làm cho cả thế giới phải ngả mũ thán phục."

Nói như ông Nicholas D. Kristof ở tờ New York Times thì đức tính cao thượng, tính kiên cường và thái độ lịch sự đã ăn sâu vào văn hoá con người Nhật Bản. Và những điều tốt đẹp đó sẽ được nhắc đến không ngừng trong những ngày sắp tới. "Thời điểm thảm họa cũng là thời điểm mà tính chặt chẽ, kỷ luật của xã hội Nhật Bản cũng như sự kiên cường, dẻo dai của những con người nơi đây toả sáng. Và tôi tin rằng, người Nhật nhìn chung sẽ đoàn kết bên nhau – đây là điều đối ngược với tình trạng chia rẽ, mâu thuẫn đang thể hiện trong nền chính trị từ Wisconsin tới Washington. Vì thế, có lẽ chúng ta có thể học được chút ít gì đó từ Nhật Bản. Nói tóm lại, trái tim của chúng tôi đang hướng về Nhật Bản và chúng tôi xin gửi lời chia buồn và cảm thông sâu sắc nhất về thảm họa vừa rồi. Chúng tôi cũng xin bày tỏ sự ngưỡng mộ lớn nhất dành cho những con người Nhật Bản."

Kiệt Linh - (tổng hợp)